

2024-2026

ԹՎԱԿԱՆՆԵՐԻ ՄԻՋՆԱԺԱՄԿԵՏ ԾԱԽՍԱՅԻՆ ԾՐԱԳՐԻ

ԵՎ 2024

ԹՎԱԿԱՆԻ ԲՅՈՒՋԵՏԱՅԻՆ ՖԻՆԱՆՍԱՎՈՐՄԱՆ ՀԱՅՏ

1. Զարգացման միտումները նախորդող միջնաժամկետ հատվածում

ՀՀ Վայոց ձորի մարզպետարանի գործունեությունն ուղղված է Վայոց ձորի մարզում կայուն, համաչափ զարգացող, մրցունակ տնտեսության և զբաղվածության բարձր մակարդակի ապահովմանը, ծայրահեղ աղքատությունն ամբողջությամբ հաղթահարմանը:

Վայոց ձորի մարզպետարանը ապահովում է ՀՀ կառավարության տարածքային քաղաքականության իրականացումը Վայոց ձորի մարզում, համակարգում է հանրապետական գործադիր մարմինների տարածքային ծառայությունների գործունեությունը: Նշված նպատակների իրագործումը ապահովելու նպատակով ՀՀ Սահմանադրությամբ և ՀՀ օրենքներով վերապահված լիազորությունների շրջանակում ՀՀ Վայոց ձորի մարզպետարանը իրականացնում է կրթության, առողջապահության, մշակույթի ոլորտներում գործող ենթակա կազմակերպությունների կառավարման, կրթության, մշակույթի, սպորտի, քաղաքաշինության, ճանապարհաշինության և այլ ոլորտներում պետական պատվերի տեղաբաշխման, սոցիալ-տնտեսական տարբեր ոլորտներում միջոցառումների համակարգման ծառայություններ:

Մարզի տնտեսության զարգացման հիմնական ուղղությունը գյուղատնտեսությունն է, որտեղից միջին հաշվով տարեկան արտադրվում է 23-25 միլիարդ դրամի համախառն արտադրանք:

Աղյուսակում ներկայացված են 2022 թվականին մարզում կատարված ցանքերը և ստացված բերքը.

-2022 թվականին մարզում կատարված ցանքերը և ստացված բերքը.

Ընդամենը ցանքեր

3056հա

որից՝ հացահատիկ և հատիկաընդեղեն	- 1011 հա / 1365.1 տոննա
բանջար բոստանային մշակաբույսեր	- 300 հա / 4682.5 տոննա
կարտոֆիլ	- 101 հա / 1261.7 տոննա
կերային մշակաբույսեր	- 1628 հա / 5162.5 տոննա
տեխնիկական մշակաբույսեր	- 16 հա / 133 տոննա
Բնական խոտհարքներից և անջրդի վարելահողերից կուտակվել է	
18017.5 տոննա լեռնային խոտ:	
Արտադրվել է՝ պտուղ և հատապտուղ	- 6062 տոննա
Արտադրվել է՝ խաղող	- 5406 տոննա
որից մթերվել է	- 3604 տոննա

-2022 թվականի հունվարի 1-ի դրությամբ մարզում առկա

անասնազլխաքանակը.

Խոշոր եղջերավոր կենդանիներ - 18465գլուխ

որից կովեր - 7675 գլուխ
մանր եղջերավոր կենդանիներ - 15016 գլուխ
խոզեր - 2041 գլուխ
մեղվաընտանիքներ - 20193 փեթակ

2022 թվականին գյուղատնտեսության ոլորտում մարզում իրականացված

պետական օժանդակության ծրագրեր.

- Տրամադրվել է 230 միավոր վարկ՝ 0.8 մլրդ դրամ
- Կառուցվել է 3 խելացի անասնաշենք
- Հիմնվել է 50.0 հա ինտենսիվ այգի
- Ձեռք է բերվել 7 միավոր գյուղ. տեխնիկա /լիզինգ/
- Փոխհատուցվել է 16 ապահովագրական պայմանագիր

Պետական օժանդակության ծրագրով մարզ է ներկրվել 312.95 տոննա ազոտական պարարտանյութ:

Մարզում՝ ՀՀ կառավարության և «Եղեգնաձոր» ԶՕ ընկերության կողմից ոռոգման համակարգերի նաժագծման և հիմնանորոգման աշխատանքների իրականացում.

-Արենի համայնքի Ելփին բնակավայրի ջրամբարի կառուցման աշխատանքները գտնվում են նախագծման փուլում (0.9-1.0 մլն. խ.մ ջուր):

-Մալիշկա-Եղեգնաձոր ջրանցքի (երկարությունը 2 կմ) հիմնանորոգման աշխատանքները ընթացքի մեջ են.

- Շատին-Գետափ ջրանցքի (1480գծմ.) հիմնանորոգման աշխատանքները ընթացքի մեջ են.

-Գետափ-Արփի ջրատարի հիմնանորոգման աշխատանքները ընթացքի մեջ են.

- Հեռագնա արոտավայրերի արդյունավետ և նպատակային օգտագործում:

Մարզում առկա է 92204 հեկտար արոտավայր, որից օգտագործվում է 34. 316.38 հեկտարը (մոտ 37.2%):

2022թ ամառվա ընթացքում Արարատի, Արմավիրի և Սյունիքի մարզերից Եղեգիս, Վայք և Զերմուկ համայնքների ամառային արոտավայրեր են բերվել մոտ 27 000 գլ մանր և 5000 գլ. խոշոր եղջերավոր կենդանիներ:

2. Նպատակները և հիմնական թիրախները ՄԺԾԾ ժամանակահատվածում

ՀՀ Վայոց ձորի մարզի առկա իրավիճակի վերլուծության հիման վրա սահմանվել են հետևյալ ռազմավարական նպատակները.

Նպատակ 1-ին՝ Մինչ 2025 թ., մարզում բարձր կրթամակարդակ ունեցողների թվի աճ և տնտեսական կայուն աճի ապահովում որակյալ և արդյունավետ աշխատատեղերի ստեղծում,

- ոչ գյուղատնտեսական ոլորտում ավել քան 10%-ով
- Ակտիվ ձեռնարկությունների աճ 10%ով
- Միջին մասնագիտական և բարձրագույն կրթությամբ մարդկանց թվի աճ 10%-ով
- 1 շնչի հաշվով ՀՆԱ-ի ցուցանիշը աճ 10%

Հիմնավորում՝ Հայաստանի Հանրապետության տարածքային զարգացման ռազմավարության 1-ին նպատակը բոլոր մարզերում մրցունակության բարձրացումն է հիմք ընդունելով վերջիններիս ներքին պոտենցիալը, թույլ տալով առավել ընդարձակ ինտեգրումը ազգային ու միջազգային տնտեսությունների հետ:

Նպատակ 2-րդ՝ Մինչև 2025թ.՝

- մարզի թույլ զարգացած (սահմանամերձ) բնակավայրերի տնտեսական, սոցիալական և տարածքային անհամաչափությունների նազեցում 20%-ով
- Երիտասարդության երկարաժամկետ գործազրկություն կրճատում 5%-ով
- Աղքատություն կրճատում 2%-ով

Հիմնավորում

Հայաստանի Հանրապետության տարածքային զարգացման ռազմավարության 1-ին և 2-րդ նպատակներ՝ տարածքներում համաչափության բարձր մակարդակի ապահովում հատուկ ուշադրություն դարձնելով ամենաթույլ զարգացած տարածքների ու սահմանամերձ համայնքների, ինչպես նաև ռեսուրսների կայուն օգտագործման վրա, բոլոր մարզերում մրցունակության բարձրացում հիմք ընդունելով վերջիններիս ներքին պոտենցիալը, թույլ տալով առավել ընդարձակ ինտեգրումը ազգային ու միջազգային տնտեսությունների հետ:

Նպատակ 3-րդ՝ Մարզային զարգացման ռազմավարության իրականացման ընթացքում մարզային և համայնքային դերակատարների ակտիվության բարձրացում և մասնակցություն տարածքային զարգացման քաղաքականության մշակման և որոշումների կայացման գործում

- մինչ 2025 թ., մարզը կունենա 5 խոշորացված համայնք / 2017թ/ և 100%-ը կունենան նոր տեղական զարգացման ծրագրեր
- մարզային և համայնքային աշխատողների 30%-ը տարեկան կընդգրկվի վերապատրաստման ծրագրերում
- Մարզի քաղաքական հասարակության մասնակցությունը տարածքային զարգացման քաղաքականության մշակման և որոշումների կայացման գործում կաճի 10 %-ով

Հիմնավորում՝ Հայաստանի Հանրապետության տարածքային զարգացման ռազմավարության 3-րդ նպատակը տարածքային զարգացման քաղաքականության ու գործելակերպերի բարելավում զարգացման պլանավորման ու իրականացման գործընթացներում տարածքային ու տեղական դերակատարների առավել ակտիվ մասնակցության ապահովման միջոցով:

Նպատակը	Ծրագրի դասիչը և անվանումը	Ծրագրի վերջնական արդյունքները				Կապը ՀՀ կառավարության ծրագրով սահմանված քաղաքականության թիրախների հետ	
		Չափորոշիչը	Ելակետը		Թիրախը		
			Ցուցանիշը	Ժամկետը	Ցուցանիշը		Ժամկետը
ՀՀ Վայոց ձորի մարզում պետական քաղաքական նույնիսկ հրականացման ասպահովում	1051 ՀՀ Վայոց ձորի տարածքային պետական կառավարում	<u>ՀՀ Վայոց ձորի մարզի տարածքում կատարված ներդրումների ծավալը մեկ շնչի հաշվով, հազար դրամ</u>	100,1	2022	130	2025	Կառավարության քաղաքականությունն ուղղված է մարզի համընդհանուր զարգացմանը, անհատի և քաղաքացու բարեկեցության ապահովմանը և բարելավմանը
		<u>Տարվա ընթացքում ստեղծված ոչ գյուղատնտեսական աշխատատեղերի թիվ, մարդ</u>	1572	2022	1700	2025	
		<u>1000 բնակչին ընկնող նոր ստեղծվող աշխատատեղերի թիվ, տոկոս</u>	31.4	2022	35	2025	

3. ԾԱԽՍԱՅԻՆ ԳԵՐԱԿԱՅՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ ՄԺԾԾ ԺԱՄԱՆԱԿԱՀԱՏՎԱԾՈՒՄ

Վայոց ձորի մարզի զարգացման երեք առաջնահերթ գերակայություններն են.

Զբոսաշրջության զարգացում /էկոտուրիզմ, գիտական տուրիզմ, բնական տուրիզմ, արկածային տուրիզմ, պատմամշակութային տուրիզմ նաև տուրիզմի նոր ձևեր լեռնագնացություն, հեծանվորդություն, էքստրեմալ տուրիզմ, առողջապահական տուրիզմ, կրոնական, գինու/: Խթանել գյուղական բնակավայրերում տուրիզմի զարգացմանը՝ գյուղական տուրիզմ:

Վերամշակող արդյունաբերության զարգացում՝ Վայոց ձորի մարզում իրատեսական է վերամշակող արդյունաբերության զարգացումը, քանի որ առկա է անհրաժեշտ աշխատուժ և հումք/գյուղմթերք,բնական պաշարներ/: Այն կնպաստի զբաղվածության ընդլայնմանը, քաղաքների զարգացմանը, ոչ գյուղատնտեսական ֆորմալ զբաղվածների և ակտիվ ձեռնարկությունների թվաքանակի աճին, ինչպես նաև գյուղատնտեսության զարգացմանը:

Գյուղատնտեսության մեքենայացում, արդիականացում նոր տեխնոլոգիաների կիրառմամբ, օրգանիկ գյուղմթերքի արտադրություն, գյուղացիական տնտեսությունների կոոպերացիայի խթանում՝ Վայոց ձորի մարզի տնտեսության ընդհանուր ծավալում գերակշռողը գյուղատնտեսությունն է: Սակայն ավանդական գյուղատնտեսությունը իր զարգացման հնացած մոդելով ի վիճակի չէ ապահովել համաչափ և մրցունակ զարգացում, ուստի անհրաժեշտ է խթանել նոր տեխնոլոգիաների, նոր տեխնիկայի օգտագործման հնարավորություններ: Մեծ ծավալ ունեն չօգտագործվող գյուղատնտեսական նշանակության հողերը: Հողերի որակի բարձացման համար անհրաժեշտ է կատարել հողերի մելորացիա: Շեշտը պետք է դրվի օրգանիկ գյուղմթերքի արտադրություն, ցանքային տարածությունների, պտղի և հատապտղի տնկարկների ավելացման և ինտենսիվ մշակությամբ այգիների հիմնման վրա:

4. ՄԺԾԾ ԺԱՄԱՆԱԿԱՀԱՏՎԱԾՈՒՄ ԻՐԱԿԱՆԱՑՎԵԼԻՔ ԾԱԽՍԱՅԻՆ ԾՐԱԳՐԵՐԸ

4.1 Պարտադիր և հայեցողական ծախսերը

ՀՀ Վայոց ձորի մարզպետարանի ապարատի պահպանման ծախսերը հանդիսանում են պարտադիր ծախսեր, քանի որ այն ամրագրված է ՀՀ սահմանդրության 160-րդ հոդվածով և այդ ծախսերը կատարվում են ՀՀ կառավարության տարածքային քաղաքականության իրականացման համար:

ՀՀ Վայոց ձորի մարզպետարանի տեխնիկական հագեցվածության բարելավում միջոցառման ծախսերը հանդիսանում են հայեցողական ծախսեր:

Պարտադիր և հայեցողական ծախսերի վերաբերյալ տեղեկատվությունն ամփոփված է ստորև ներկայացված աղյուսակում:

Դասիչը		Միջոցառման անվանումը	Պարտադիր կամ հայեցողական պարտավորությունների շրջանակը	Պարտադիր պարտավորության շրջանակներում գործադիր մարմնի հայեցողական իրավասություններ ի շրջանակները	Պարտադիր կամ հայեցողական պարտավորությունը սահմանող օրենսդրական հիմքերը
Ծրագիր	Միջոցառում				
Պարտադիր ծախսերին դասվող միջոցառումներ, այդ թվում՝					

1051	11001	ՀՀ Վայոց ձորի մարզպետարանի կողմից տարածքային պետական կառավարման ապահովում	ՀՀ Վայոց ձորի մարզի տարածքում ՀՀ կառավարության կողմից տարածքային քաղաքականության իրականացում	Մարզպետարանի կառուցվածք և թվաքանակ	ՀՀ Սահմանադրություն 160-րդ հոդված
Հայեցողական ծախսերին դասվող միջոցառումներ, այդ թվում՝					
Շարունակական բնույթի հայեցողական ծախսերին, այդ թվում՝					
	31001	ՀՀ Վայոց ձորի մարզպետարանի տեխնիկական հագեցվածության բարելավում	ՀՀ Վայոց ձորի մարզպետարանի աշխատանքային պայմանների բարելավման համար վարչական սարքավորումների ձեռքբերում		

4.2. Գոյություն ունեցող ծախսային պարտավորությունները

ՀՀ Վայոց ձորի մարզպետարանի գլխադասությամբ իրականացվում է 1051 «ՀՀ Վայոց ձորի մարզում տարածքային պետական կառավարում» ծրագիրը: Ծրագիրը նպաստում է ՀՀ Վայոց ձորի մարզի տարածքում ՀՀ կառավարության կողմից տարածքային քաղաքականության իրականացման, մարզի սոցիալ-տնտեսական զարգացման ընդհանուր նպատակների և գերակայությունների իրականացմանը:

Ծրագրի շրջանակներում նախատեսվում է իրականացնել երկու միջոցառում:

11001 «ՀՀ Վայոց ձորի մարզպետարանի կողմից տարածքային պետական կառավարման ապահովում» միջաջառմանը 2023 թվականին կուղղվի 469276.1 հազար դրամ: Մարզպետարանի կառուցվածքում ներառվում են 5 կառուցվածքային ստորաբաժանումները, 2 բաժինները և 3 աջակցող մասնագիտական կառուցվածքային ստորաբաժանումները, ունի 75 հաստիքային միավոր: Ստորև աղյուսակում ներկայացված է Վայոց ձորի մարզպետարանի ենթակայության կազմակերպությունների թվաքանակը ըստ ոլորտների.

Ոլորտի անվանումը	Կազմակերպությունների քանակը				
	2022	2023	2024	2025	2026
Կրթություն	45	45	45	45	45
Առողջապահություն	8	8	8	8	8
Մշակույթ	2	2	2	2	2
Արտադարձրոցական դաստիարակություն	1	1	1	1	1
Ընդամենը	56	56	56	56	56

4.3. Նոր նախաձեռնությունները

Նոր նախաձեռնություններ առկա չեն:

5. ՈՉ ԲՅՈՒՋԵՏԱՅԻՆ ԱՂԲՅՈՒՐՆԵՐԻՑ ՍՊԱՍՎՈՂ ԵԿԱՄՈՒՏՆԵՐԸ

ՀՀ Վայոց ձորի մարզպետարանը 2024-2026թթ. ոչ բյուջետային աղբյուրներից սպասվող եկամուտներ չունի:

6. ՏԱՐԱԾՔԱՅԻՆ ԶԱՐԳԱՑՄԱՆՆ ԱՌՆՉՎՈՂ ԾՐԱԳՐԵՐԸ/ՄԻՋՈՑԱՌՈՒՄՆԵՐԸ

ՀՀ Վայոց ձորի մարզպետարանին 2024-2026թթ. ընթացքում տրամադրվող բյուջետային ռեսուրսներն ամբողջությամբ ուղղվելու են Վայոց ձորի զարգացմանն ուղղված միջոցառումների իրականացմանը:

7. ՄԻՋՈՂՈՐՏԱՅԻՆ (ԽԱՉՎՈՂ) ԲՆՈՒՅԹԻ ԱՌԱՆՁԻՆ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻՆ ԱՌՆՉՎՈՂ ԾՐԱԳՐԵՐԸ/ՄԻՋՈՑԱՌՈՒՄՆԵՐԸ

-

8. ԱՐՏԱՔԻՆ ԱՂԲՅՈՒՐՆԵՐԻՑ ՊԵՏԱԿԱՆ ԲՅՈՒՋԵԻ ԽՈՂՈՎԱԿՆԵՐՈՎ ՍՏԱՅՎՈՂ ՎԱՐԿԵՐԻ ԵՎ ԴՐԱՄԱՇՆՈՐՀՆԵՐԻ ՀԱՇՎԻՆ ԻՐԱԿԱՆԱՑՎԵԼԻՔ ԾՐԱԳՐԵՐԸ/ՄԻՋՈՑԱՌՈՒՄՆԵՐԸ

ՀՀ Վայոց ձորի մարզպետարանը 2024-2026թթ. արտաքին աղբյուրներից՝ պետական բյուջեի խողովակներով ստացվող վարկեր և դրամաշնորհներ չունի:

9. ՄԺԾԾ ԺԱՄԱՆԱԿԱՀԱՏՎԱԾՈՒՄ ՖԻՆԱՆՍԱԿԱՆ ՊԱՀԱՆՋՆԵՐԻ ԱՄՓՈՓՈՒՄ

2024-2026թթ. ընթացքում ՀՀ Վայոց ձորի մարզպետարանի պատասխանատվությանը իրականացվող բյուջետային ծրագրերին ուղղվելու է յուրաքանչյուր տարվա համար 2024 թվականի համար 505743.6 հազար ՀՀ դրամ, 2025 թվականի համար՝ 472959.1 հազար ՀՀ դրամ և 2026 թվականի համար՝ 473424.6 հազար ՀՀ դրամ:

10. ՀԱՅՏԻ ՀԵՏ ԿԱՊՎԱԾ ՌԻՍԿԵՐԸ